

GLOBALIZAREA ȘI REGIONALIZAREA SECURITĂȚII

THE GLOBALIZATION AND REGIONALIZATION OF SECURITY

Iulia Florina NENTU
Căpitan Laura SIMIONESCU

Globalizarea este un proces multidimensional: tehnologiile în domeniul informației se dezvoltă și se răspândesc cu o rapiditate uimitoare și permit posibilitatea de prosperitate economică, libertate politică, de promovare a păcii și a democrației. Pe de altă parte, acestea pot duce la fragmentare socială, la crearea unor vulnerabilități critice și la stări de criză sau conflict. Amenințările locale devin acum, cu ușurință, regionale sau chiar globale. Există amenințări globale cărora cooperarea regională nu le poate face față, dar există și amenințări regionale pentru care cooperarea globală nu are instrumentele necesare pentru a le contracara, cooperarea regională fiind mai eficientă.

Cuvinte cheie: globalizare; regionalizare; securitate; cooperare; zona extinsă a Mării Negre.

Globalization is a multidimensional process: information technology and other fields develop and spread with amazing rapidity. On the one hand, these developments allow the possibility of economic prosperity, political freedom, promoting peace and democracy, but on the other hand, they can lead to social fragmentation, to the creation of critical vulnerabilities and to states of emergency or conflict. Local threats are now easily becoming regional or even global. There are global threats which regional cooperation cannot cope with, but there are also regional threats for which global cooperation does not have the necessary tools to counter them, regional cooperation being more effective.

Keywords: globalization, regionalization, security, cooperation, the Wider Black Sea Area

Globalizarea – abordare conceptuală

Globalizarea este, în prezent, sursa multor controverse în domeniul relațiilor internaționale, în ceea ce privește raportarea la realitate, conținut și impactul pe care îl poate avea. Deși aceste dezbateri au plecat de la studii legate de economia politică globală, a început să se accentueze interesul în analiza fenomenului de globalizare ca și impact asupra securității naționale și internaționale.

Un excurs temporal în geneza conceptului de globalizare îl localizează, prin anii '60-'70, ascuns sub noțiunea de „internațional”, pentru ca ultimele decenii să-l impună prin sintagme ca „economie globală”, „guvernare globală” ș.a.m.d., aducându-l abia după 1990 în sfera globalistpostmodernistă, cu denumirea actuală, atât de intens dezbătută și

mediatizată.¹ Fiind un fenomen de amploare și intens dezbătut, este ușor de înțeles că o încercare de a găsi o definiție universală a globalizării nu ar duce la nicio concluzie. Dacă vom încerca să găsim o definiție în Dicționarul explicativ al limbii române, vom fi dezamăgiți – termenul „globalizare” nu există în acest dicționar. Totuși, Marele dicționar de neologisme 2000 definește verbul „a globaliza” astfel: „a reuni într-un tot elemente disparate; a judeca o problemă în ansamblu. (cf. fr. globaliser)”. Așadar, unul din cuvintele cheie este „ansamblu”.

Așa cum precizează și Roxana Ciurcanu, „în lipsa unei definiții riguroase, globalizarea tinde să devină un clișeu, o idee grandioasă, care cuprinde absolut tot ce se întâmplă în jurul nostru și care nu poate fi explicată coerent, sau cauza tuturor problemelor cu care se confruntă economia mondială și societatea contemporană.”² Termenul de globalizare poate fi folosit în diferite domenii. În context economic, se referă la reducerea sau chiar eliminarea barierelor de la granițele dintre state pentru a facilita traseul bunurilor, capitalului, a serviciilor și a forței de muncă (deși încă există anumite bariere în ceea ce privește forța de muncă). Termenul poate face referire și la circulația transfrontalieră a unor idei, limbaje sau culturi populare. În această lucrare vom încerca să analizăm fenomenul de globalizare din perspectiva securității naționale și internaționale. În ceea ce privește securitatea post-Războiul Rece, se acordă o mare atenție amenințărilor asimetrice, proliferării armamentelor de distrugere în masă, criminalității transfrontaliere și mediului natural ca amenințare, dar și inegalității globale ca amenințare la adresa securității umane. După evenimentele de la 11 septembrie 2001, terorismul transfrontalier a devenit un punct prioritar pe agenda securității internaționale. Toate aceste aspecte sunt, în mod clar, legate de globalizare, nu doar în ceea ce privește aspectul economic, ci și ca idee de activitate socială interconectată, de circulație a bunurilor și a oamenilor, în special privind ideea de transfrontalier atât ca oportunitate, cât și ca amenințare.

Studiul raportului dintre globalizare și reconstrucția sau reconfigurarea identităților politice, economice, culturale, militare, de alianță, multinaționale și ale centrelor de putere este extrem de edificator pentru impactul acestui proces atotcuprinzător într-o lume globalizantă. Dezvoltarea rețelelor globale determină o interdependență statală în anumite industrii. Piețele financiare se globalizează. Apar alianțele strategice globale, dar și noi actori ce doresc să devină competitori globali.³ Deși puterea economică deține un loc central în studiul globalizării, termenul nu este sinonim cu liberalizarea economică. Această

¹ Vasile Popa, *Implicațiile globalizării asupra securității naționale*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2005, p. 7.

² Roxana Ciurcanu, *Economia mondială între globalizare și regionalizare*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Științe Economice*, Tomul L/LI, 2004/2005 apud general-locotenent prof. univ. Dr. Teodor Frunzeti, *Globalizare sau regionalizare?*, Impact Strategic, Nr.2/2011, București, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

³ Dan Nica, *Uniunea Europeană în era societății informaționale și globalizării*, www.mie.ro/media/Romana/2003/Publicatii/ro/ue/informatizare.htm apud Vasile Popa, *Implicațiile globalizării asupra securității naționale*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2005, p.11.

perspectivă tinde să marginalizeze rolul statelor în procesul de globalizare prin perceperea statelor ca victime ale globalizării în loc să se facă o analiză a interacțiunii dintre state și globalizare.⁴ Lucrările care tratează fenomenul de globalizare subliniază transformarea statelor industrializate din Nord, iar astfel de tendințe nu sunt tocmai compatibile cu literatura de specialitate în domeniul securității.

Drept urmare, este absolut necesar să se dezvolte o conceptualizare a globalizării securității. Altfel spus, trebuie să fie redefinită relația dintre globalizare și securitate. Per ansamblu, globalizarea securității trebuie să fie văzută ca evoluând în fiecare din dimensiunile securității – economică, militară, politică, socială și de mediu. Departe de a fi un proces liniar, cu o dezvoltare uniform accelerată, procesul de globalizare este însoțit de numeroase efecte secundare, care, nestăpânite la timp, pot destabiliza, chiar ireversibil, sistemul. Riscurile și amenințările la adresa procesului, care apar brodate pe vulnerabilități greu de intuit și eliminat în timp oportun, generează o stare de nesiguranță, de insecuritate, a dezvoltării lui. Astfel, globalizarea conține și motorul amplificării insecurității ei. Aceasta datorită faptului că procesul „nu numai că a transformat caracteristicile riscurilor, pericolelor și amenințărilor deja existente, ci a creat unele noi, specifice”. Din această perspectivă, apare, ca o condiție sine qua non a reușitei globalizării, *globalizarea securității* procesului. Departe de a fi o simplă metaforă, globalizarea securității presupune un răspuns global nu numai la riscuri, pericole și amenințări, ci și la cerințele de gestionare a acestora și de monitorizare și reducere a vulnerabilităților lui.⁵ Așadar putem defini, foarte pe scurt, globalizarea securității ca fiind un răspuns la globalizarea amenințărilor la adresa sa. În cele ce vor urma vom enumera câteva dintre efectele globalizării ce au dus la fenomenul de globalizare a securității.

Impactul globalizării asupra securității

Globalizarea are o sumă apreciabilă de efecte, pozitive și negative. Ca elemente pozitive, se evidențiază: amplificarea și liberalizarea comerțului, a investițiilor și fluxurilor financiare, extinderea valorilor democratice, apărarea identității individuale, protecția mediului înconjurător, dar și „libera circulație” a securității... Dar globalizarea are și efecte negative, cum sunt: scăderea siguranței la toți indicatorii, globalizarea fenomenelor cronice locale și regionale, mondializarea marii criminalități organizate (traficul de arme, droguri, persoane), radicalizarea fanatismelor etnice și religioase, a terorismului.⁶ Și în ceea ce privește impactul globalizării asupra securității globale și naționale există părți pozitive și părți negative. Piața globală poate genera bogăția și prosperitatea, însă acolo unde gradul de dezvoltare nu este uniform, se poate ajunge la tensiuni politice și la riscuri de

⁴ Bryan Mabee, *The Globalization of Security. State Power, Security Provision and Legitimacy*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2009, p.4.

⁵ Grigore Alexandrescu, *Globalizarea securității – o simplă metaforă?*, Sesiunea de comunicări științifice cu participare internațională Strategii XXI/2007, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București 2007, p.25.

⁶ Vasile Popa, *op. cit.* p.15.

instabilitate. În contextul procesului de globalizare, comunicațiile și tehnologiile noi pot fi utilizate deopotrivă de state, instituții și persoane oneste și de rețele ale crimei organizate, organizații și grupări teroriste, acestea din urmă realizându-și, astfel, propaganda proprie sau difuzându-și amenințările, dar și procedând la spălarea banilor (prin sistemul e-Money) sau afectând securitatea statelor, prin spargerea sistemelor de protecție a computerelor. Globalizarea naște insecuritate pe cele mai diverse căi: ale terorismului politic transnațional, ale traficului ilegal de arme și mijloace letale neconvenționale, de droguri și persoane, ale migrației clandestine, ale proliferării armelor de distrugere în masă, ale agresiunii economico-financiare și provocării de catastrofe de mediu.⁷

Mediul de securitate internațional este, în prezent, încărcat de riscuri și amenințări grave – terorism și teroare a armelor de distrugere în masă, dispute interetnice și rivalități religioase, crimă organizată transfrontalieră, stări de tensiune și conflict întreținute de forțe destabilizatoare în multe zone ale lumii, tulburări interne, ca și unele evenimente neprevăzute, ca inundații, cutremuri, secete etc., fiecare în parte și toate la un loc constituind riscuri de instabilitate și insecuritate pentru comunitatea internațională. Asigurarea securității colective este, de aceea, obiectivul care a reunit eforturile ONU și ale celorlalte organizații internaționale, care a sporit solidaritatea statelor lumii, cooperarea și colaborarea lor, ducând la reglementări comune, structuri, proceduri și capacități de combatere a provocărilor secolului XXI, la un răspuns eficient la crize și la amenințările și instabilitățile regionale, zonale și globale.⁸

În concluzia acestui capitol putem sublinia faptul că multitudinea de dimensiuni ale globalizării necesită o nouă abordare a securității. Noile amenințări transfrontaliere cu rădăcini în diferite elemente ale globalizării implică prea multe riscuri ca să fie ignorate. Pentru a preveni și a ține sub control amenințările rezultate în urma procesului de globalizare este important să folosim aspectele pozitive ale acestui proces, și anume prin cooperare internațională în domeniul securității, prin promovarea creșterii economice și prin răspândirea democrației.

Regionalizarea securității

Securitatea regională este o necesitate impusă de numeroase determinări: provocările fenomenului globalizării, dificultățile mari pe care le întâmpină, în prezent, statele din regiune, pe plan economic, etnic, în problemele de mediu și nu numai. În Orientul Mijlociu, de exemplu, deficitul economic și securitar, în opinia analiștilor, nu pot fi soluționate pe căi-șablon, prin soluții exterioare de forță, care să genereze fenomene de respingere, resentimentare. Problema musulmană trebuie „privită într-o perspectivă regională, mai degrabă, decât globală, și printr-o prismă geopolitică, iar nu teologică”. În „noii Balcani globali”, spațiu cuprins între Golful Persic și Xinjiang, Brzezinski vede o principală provocare pentru SUA cel puțin o generație de aici înainte. Bulversată de

⁷ *Ibidem*, p.19.

⁸ Grigore Alexandrescu, *op. cit.*, p. 26.

violență, in justiție socială, spor demografic masiv, regiunea va trebui să-și clădească securitatea prin cooperarea SUA cu partenerii săi tradiționali: Turcia, Israel, India, Rusia. Numai că aceștia au propriile probleme interne de securitate și, mai mult, au o agendă de securitate ce nu corespunde de fiecare dată cu cea a Americii.⁹

Cooperarea regională a devenit un fenomen din ce în ce mai important în relațiile internaționale în ultimii ani. În timp ce globalizarea continuă să evolueze, putem la fel de bine să afirmăm că trăim într-o eră a regionalizării. O privire obiectivă asupra relației securitate regională – securitate globală reliefează existența, între cei doi termeni ai procesului, a unei congruențe și complementarități reale, materializate printr-o continuă completare și susținere reciprocă, singura capabilă să ducă la instaurarea și menținerea unui climat autentic de pace și stabilitate zonală, continentală și internațională. Securitatea regională, care este, practic, o însumare a securității entităților economice, etnice, statale și de altă natură din zonă, se clădește pe implicarea statelor, pe baza conceptului „probleme regionale comune – soluții prin cooperare regională”, în combaterea riscurilor și amenințărilor actuale generate de procesul globalizării.¹⁰ Ca parte integrantă a procesului de globalizare, regionalizarea reprezintă o tendință a relațiilor internaționale din zilele noastre.

Regionalizarea nu trebuie văzută ca un concept care rivalizează cu fenomenul de globalizare. Dimpotrivă, trebuie încurajată colaborarea între Națiunile Unite și organizații regionale în prevenirea conflictelor și menținere sau instaurarea păcii. Regionalizarea statelor este acum considerată ca un element al integrării, prin stabilirea unui raport Comunitate-Regiune, care are ca scop corectarea sau prevenirea dezechilibrelor regionale, acordând legitimitate regiunilor și acelor instituții care le reprezintă interesele. Acest proces este gândit ca un factor de democratizare și de valorificare a specificităților culturale.

Regionalizarea securității – rolul organizațiilor regionale în menținerea păcii internaționale și a securității în regiunea lor - se află în prezent în centrul discuțiilor atât în cadrul Națiunilor Unite cât și în cadrul organizațiilor regionale. Rolul global al acțiunii numeroaselor organisme de cooperare regională existente în zonă – a se vedea Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, Procesul de Cooperare a statelor din Sud-Estul Europei, Inițiativa de Cooperare în Sud-Estul Europei, Conferința miniștrilor apărării din Europa de Sud-Est, GUUAM –, care au capacitatea de a genera noi inițiative, inclusiv în domeniul securității și apărării regionale, indică o relație biunivocă regional – global, susținută de instituții de anvergură, gen ONU, OSCE, NATO, UE etc.¹¹

Regiunile sunt atât surse cât și soluții pentru multe din amenințările la adresa securității. Există anumite amenințări contemporane care pot fi văzute mai degrabă ca fiind de natură regională decât globală sau, altfel spus, se observă o trecere a amenințărilor la nivel local. Totuși, regionalizarea securității nu exclude posibilitatea ca mai multe sau doar

⁹ Vasile Popa, *op. cit.*, p.21.

¹⁰ *Ibidem*, p.23.

¹¹ *Ibidem*.

anumite probleme ale securității să fie în același timp globale, fiind astfel tratate de instituții multilaterale, cum ar fi Organizația Națiunilor Unite. Însă trebuie să conștientizăm că unele surse regionale de insecuritate pot fi controlate mai eficace și eficient de instituții regionale, existând cazuri în care ONU să nu fie tocmai potrivite pentru anumite nevoi și interese ale unei regiuni.

Amenințările la adresa securității regionale sunt, în mare parte, de natură militară. Amplasarea acestui tip de amenințări apare în absența unei ordini prestabilite, care să întărească sau să dea naștere la reglementări general-acceptate privind folosirea sau amenințarea cu folosirea forței militare. În acest context, observăm că securitatea regională este amenințată de elemente nu numai interne, ci și externe precum: prezența militară nedorită a Rusiei în Cecenia; conflictul din Osetia de Sud; conflictul din Transnistria; conflictul dintre Armenia și Azerbaijan în enclava Nagorno-Karabach; nefinalizarea conflictului din Bosnia-Herțegovina; campania împotriva terorismului din Afghanistan; războiul din Irak; economia subterană, corupția etc.¹² Bineînțeles că amenințările regionale sunt într-o continuă schimbare, acestea fiind diferite de la o zonă la alta. Unele amenințări considerate inițial globale pot deveni regionale, și invers. Însăși regiunile se pot schimba în funcție de natura amenințărilor, de interesele regionale etc. Astfel, putem concluziona că securitatea regională și cea globală trebuie să rămână în strânsă legătură pentru o mai bună contracarare a amenințărilor, indiferent de natura lor.

Securitatea în regiunea extinsă a Mării Negre

Mediul de securitate în regiunea Mării Negre este supus unei serii de transformări sub două aspecte: impactul extinderii NATO și UE asupra regiunii și dezvoltarea cooperării dintre statele riverane. Viziunea asupra securității în zonă împarte țările riverane în următoarele categorii: **țările membre NATO și/sau UE**, Bulgaria, România și Turcia, care își structurează strategiile de securitate în funcție de statutul și rolul internațional implicate de apartenența la aceste organizații; **Federația Rusă**, care are o viziune distinctă despre securitate, izvorâtă din poziția sa în relațiile internaționale.

Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității în regiunea extinsă a Mării Negre

Europa se află într-o perioadă plină de provocări derivate nu numai din transformările ce se desfășoară în mediul de securitate național, zonal, regional, global, ci din reconfigurările instituționale de mare amploare. Zona Mării Negre și Balcanii reprezintă principala țintă a tuturor proceselor în desfășurare sau care sunt prognozate și, din aceste motive, evaluarea vulnerabilităților, dar și a riscurilor, pericolelor și amenințărilor¹³ la adresa

¹² Alexandra Sarcinschi, Cristian Băhnăreanu, *Redimensionări și configurări ale mediului de securitate: zona Mării Negre și Balcani*, București, Editura Universității Naționale de Apărare, 2005, p. 30.

¹³ Amenințările la adresa securității regionale sunt, în mare parte, de natură militară. *Amenințarea*, reprezintă o declarație a unei intenții de a pedepsi sau a răni o persoană, în special în cazul în care aceasta nu dorește un semn sau o avertizare asupra unui posibil necaz, pericol etc.

securității regionale constituie punctul de plecare pentru formularea politicilor regionale ale actorilor statali și suprastatali. Într-o astfel de analiză este necesar să se urmărească o serie de indici și indicatori ai stabilității și securității regionale, dintre care cei mai importanți considerăm a fi: stabilitatea politică internă; dezvoltarea economiei de piață; alocarea resurselor; accesul la resurse strategice; respectarea drepturilor și libertăților fundamentale; calitatea vieții; realizarea controlului civil democratic asupra forțelor armate; stadiul reformei organismului militar; implicarea în conflicte armate (la nivel național, zonal, regional sau global); posesia, folosirea sau producerea de armament nuclear, biologic sau nuclear; diferențele de natură culturală între valorile naționale și cele ale vecinilor; participarea și colaborarea în plan regional și global; degradarea mediului etc.

Securitatea regională – Zona Mării Negre și Balcani

Stabilitatea internă a statului constituie un factor esențial pentru capacitatea sa de a coopera în plan internațional și, mai mult, securitatea internă este un factor determinant al calității securității regionale. Există pericolul ca, în timp ce unele state își consolidează democrația, altele să fie gestionate deficitar, astfel încât fie s-au fărâmițat, fie au fost fărâmițate sau au fost marginalizate sub presiunea externă a integrării europene și euroatlantice. În același timp, securitatea regională o influențează direct pe cea globală, determinând organizațiile și instituțiile internaționale să adopte politici de stabilizare, dezvoltare și securizare a regiunii respective. Procesul se desfășoară, așadar, în ambele sensuri: regional – global – regional.

În cazul regiunii Mării Negre și Balcani, războaiele din Kosovo și Cecenia au contribuit la configurarea noului mediu de securitate internațional: teritoriile, populațiile și resursele vaste ale puterilor din regiune nu mai constituie avantaje în geopolitica secolului XXI, în schimb, factori, precum războiul informațional și „efectul CNN” contribuie la stabilirea regulilor jocului în această regiune fragmentată.

În același timp, noul mediu de securitate a suferit două schimbări esențiale:¹⁴ **1.** o nouă structură internă, ca urmare a creșterii numărului statelor europene prin sfărâmarea Iugoslaviei, Cehoslovaciei și a Uniunii Sovietice; **2.** o nouă percepție vis-à-vis de frontiera estică a Europei, datorată lărgirii spațiului euroatlantic către est.

În cadrul acestei noi realități, apar noi probleme majore ce se referă direct la identitatea politică, economică și militară europeană. Este evident faptul că asemenea probleme sunt legate, pe de o parte, de extinderea NATO și a UE și, pe de altă parte, de transformările post-Război Rece suferite de statele din regiunea Mării Negre și Balcani. În celălalt sens, de la global la regional, restructurarea dinamicii geopolitice europene a avut două efecte principale asupra regiunii Mării Negre și Balcani. Europa de Sud-Est nu mai este formată doar din Balcani, ci și din Georgia, Armenia, Azerbaidjan, Turcia și Cipru și, în schimb, Balcanii formează o parte sudică a Europei Centrale, care, la rândul ei va fi divizată

¹⁴ Loucas Ioannis, *The New Geopolitics of Europe and Black Sea Region*, în *Security Dynamics of the Black Sea Region: Greek Geo-Political Perspectives*, Coord M. Sheehan, Conflict Studies Research Centre, 2000.

în patru geosisteme: geosistemul scandinav, format din Finlanda, Suedia, Norvegia și Danemarca; geosistemul german, compus din Germania, Austria, Polonia, Ungaria, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia și Croația; geosistemul italian: Italia și Malta; geosistemul balcanic: Bosnia-Herțegovina, Serbia-Muntenegru, Macedonia, Albania, România, Bulgaria și Grecia.

O altă dovadă a relației reciproce dintre mediul de securitate regional și cel global este și noul concept de regiune extinsă a Mării Negre.

Interesele României în regiunea Mării Negre

În Strategia de Securitate Națională a României¹⁵, sunt definite obiectivele de securitate pentru țara noastră: menținerea integrității, unității, suveranității și independenței statului român; garantarea drepturilor și libertăților democratice fundamentale, asigurarea bunăstării, siguranței și protecției cetățenilor României; dezvoltarea economică și socială țării, în pas cu dezvoltarea contemporană. Fie că este vorba de securitatea internațională, cea regională, zonală sau națională riscurile și amenințările, în general, se plasează în zona neconvenționalului – terorismul, crima organizată, traficul de persoane, droguri, arme, materiale radioactive, corupția etc. Structurile naționale își asumă la modul cel mai responsabil necesitatea de a contribui la gestionarea securității europene și euroatlantice, în mod particular de a găsi soluții eficiente și durabile la crizele sau stările conflictuale din Balcanii de Vest și zona extinsă a Mării Negre.

În Capitolul VI al „Strategiei de Securitate Națională a României”, intitulat „România – vector dinamic al securității și prosperității în regiunea Mării Negre”, este definit obiectivul clar al României în ceea ce privește regiunea Mării Negre. „Construirea unui climat de securitate, stabilitate și prosperitate în zona Mării Negre reprezintă o direcție distinctă de acțiune a acestei strategii.” Interesul României este acela de a se învecina cu state stabile, democratice și prospere deoarece numai acestea sunt capabile să mențină pacea și buna-înțelegere în relațiile dintre ele, să creeze comunități regionale pluraliste și să aibă un comportament predictibil în domeniul securității. Interesul statului român în zonă este, în același timp, și interesul Uniunii Europene. România și-a afirmat dorința și a dovedit capacitatea de a fi un vector de stabilitate, democrație și de promovare a valorilor celor două organizații, NATO și UE, în zonă, demonstrând totodată că poate fi un factor de coagulare a aspirațiilor statelor ex-sovietice. Interesele politice rezidă din faptul că Marea Neagră asigură pentru România ieșirea la Oceanul Planetar (sursă de putere politică și economică), oferind posibilitatea construirii statutului de putere maritimă mijlocie ca urmare a avantajelor geostrategice furnizate de ieșirea la mare și de deținerea unui segment foarte important al căii de comunicație fluvio-maritimă pe care-l reprezintă Dunărea, precum și participarea la organizațiile politice constituite de statele riverane Mării Negre. Țara noastră are un interes strategic fundamental ca statele din regiunea extinsă a Mării Negre să existe

¹⁵ *Strategia de Securitate Națională a României, România Europeană, România Euroatlantică: pentru o viață mai bună într-o țară democratică, mai sigură și prosperă.* București, 2007.

într-un mediu stabil de securitate. Odată cu aderarea la Uniunea Europeană, frontiera de est a României a devenit granița de est a Uniunii și acest lucru determină obligații sporite în ceea ce privește securizarea zonei.

Contribuția României la asigurarea securității în regiunea extinsă a Mării Negre

României îi revine un rol esențial în securizarea frontierei estice a NATO și UE. România își propune să devină un vector de stabilitate, democrație și valori euro-atlantice spre regiunea Mării Negre, la fel ca și spre Balcanii Occidentali, și o ancoră a acestor regiuni spre occident¹⁶. România își asumă un angajament pe termen lung de a investi în extinderea ariei de democrație, a economiei de piață, a valorilor ce caracterizează o societate deschisă cât mai departe, la est. Așa cum se afirmă și în Strategia de Securitate Națională a României pentru promovarea acestei inițiative, România va coopera strâns cu statele riverane Mării Negre – Bulgaria, Georgia, Federația Rusă, Turcia și Ucraina – cu alte state din vecinătatea apropiată, precum și cu alte state membre ale comunității euroatlantice. Concomitent, România va sprijini activ procesul de constituire, în acest spațiu, a unei euroregiuni de dezvoltare aptă să faciliteze cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene, să stimuleze dezvoltarea infrastructurii energetice și de transport, să promoveze comerțul, investițiile și mecanismele economiei de piață. În ceea ce privește conflictele înghețate, România va promova strategii politice și diplomatice active și se va implica mai eficient în funcționarea mecanismelor ce vizează soluționarea lor prin mijloace pașnice. Ineficiența unora dintre mecanismele folosite până în prezent pentru soluționarea conflictelor impune necesitatea reanalizării lor și o implicare mai activă a statelor și organizațiilor ce pot aduce o contribuție pozitivă în acest scop. În cadrul relației cu Federația Rusă, România urmărește dezvoltarea unui dialog în cadrul căruia vor prima pragmatismul și buna cooperare pe plan economic.

În viziunea statului român, Asia Centrală trebuie să devină un perimetru al convergenței și al construcției, în acest sens fiind necesară crearea unor punți de cooperare Europa – Marea Neagră – Marea Caspică – Asia Centrală.

Concluzii

Este esențială studierea securității naționale și internaționale din perspectiva globalizării și integrării, pentru că oferă posibilitatea structurării unei strategii de răspuns, care, pornind de la cauzele crizei generalizate, să reducă insecuritatea statelor. Întrucât există o determinare globală și regională a securității naționale, concomitent cu procesul de deschidere dinamică a statelor spre exterior și de sporire a conlucrării și cooperării internaționale în domeniu, eforturile multiple ale comunității internaționale se cer îndreptate spre pacea, securitatea și stabilitatea regiunilor și ale lumii. În ceea ce privește domeniul securității, ar trebui să dețină prioritate programele și proiectele ce au drept scop accelerarea integrării statelor în structurile europene și euroatlantice, eficientizarea

¹⁶ *Ibidem.*

strategiilor de prevenire și luptă împotriva noilor riscuri, pericole și amenințări la adresa regiunii. Aceste forme de cooperare și dialog trebuie încurajate și dezvoltate în continuare utilizându-se modalitățile și instrumentele de securitate europene, euroatlantice și eurasiatice. Marea Neagră este un liant strategic pentru țările riverane, cu efect sinergic în menținerea unui mediu de securitate stabil, favorabil dezvoltării economico-sociale și cooperării regionale. Acest mediu poate avea influențe în sens pozitiv asupra zonelor conflictuale cronice din Caucaz, Transnistria și chiar din Orientul Apropiat. Extinderea frontierei NATO și UE la Marea Neagră a creat premisele transformării acestui spațiu într-un nod de confluență și de comunicare, între Est-Vest și Nord-Sud. România, ca membru NATO și al Uniunii Europene, ar trebui să se implice mult mai activ în transformarea spațiului Mării Negre într-o regiune de stabilitate, atât prin pârgurile date de poziția sa strategică la intersecția Balcanilor cu Caucaz, cât și printr-o cooperare și colaborare mai strânsă cu statele UE și cele riverane. Astfel, România poate oferi consultanță țărilor aspirante la statutul de membru NATO și membrilor PFP. În plus, țara noastră trebuie să continue misiunea asumată de lider în eforturile regionale de contracarare a pericolelor și amenințărilor asimetrice, precum terorismul și armele de distrugere în masă. Concomitent, ea poate constitui o poartă spre Occident, promovând valorile transatlantice ale democrației, păcii și securității în zona Mării Negre și în Orientul Mijlociu.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Black Sea Synergy – A New Regional Cooperation Initiative*, Communication from Commission to the Council and the European Parliament, Bruxelles, 2007.
- *** Declarația Summit-ului NATO de la București, 2-4 aprilie 2008.
- *** *Politica Europeană de Securitate și Apărare*, Departamentul pentru Integrare Euroatlantică și Politica de Apărare, 2006.
- *** *Strategia de Securitate Națională a României, România Europeană, România Euroatlantică: pentru o viață mai bună într-o țară democratică, mai sigură și prosperă*. București, 2007.
- Alexandrescu Grigore, *Globalizarea securității – o simplă metaforă?*, Sesiunea de comunicări științifice cu participare internațională Strategii XXI/2007, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2007.
- Ciurcanu Roxana, *Economia mondială între globalizare și regionalizare*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Științe Economice*, Tomul L/LI, 2004/2005 apud general-locotenent prof. univ. Dr. Teodor Frunzeti, *Globalizare sau regionalizare?*, Impact Strategic, Nr.2/2011, București, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

- Frunzeti Teodor, *Optimizarea securității prin cooperare în zona extinsă a Mării Negre*, în Constantin Moștoflei (coord.), *Securitate și stabilitate în bazinul Mării Negre*, Sesiune de comunicări științifice, Editura Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2005.
- Idem, *Globalizare sau regionalizare?*, în revista Impact Strategic, Nr.2/2011, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.
- Ioannis Loucas, *The New Geopolitics of Europe and Black Sea Region*, în Security Dynamics of the Black Sea Region: Greek Geo-Political Perspectives, Coord. M. Sheehan, Conflict Studies Research Centre, 2000.
- Mabee Bryan, *The Globalization of Security. State Power, Security Provision and Legitimacy*, Palgrave Macmillan, Marea Britanie, 2009.
- Mureșan Mircea, *Zona Mării Negre – spațiu de securitate european și euro-atlantic*, în Revista Impact Strategic, nr. 2/2007, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.
- Nica Dan, *Uniunea Europeană în era societății informaționale și globalizării*, www.mie.ro/media/Romana/2003/Publicatii/ro/ue/informatizare.htm în Vasile Popa, *Implicațiile globalizării asupra securității naționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.
- Popa Vasile, *Implicațiile globalizării asupra securității naționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.
- Sarcinschi Alexandra, Băhnăreanu Cristian, *Redimensionări și configurări ale mediului de securitate: zona Mării Negre și Balcani*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.

